

473.

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12 i 30/17), uz prethodnu saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je

**PRAVILNIK
O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O TEHNIČKIM ZAHTEJEVIMA I
PROCEDURAMA ZA OBAVLJANJE VAZDUŠNIH OPERACIJA**

Član 1

U Pravilniku o tehničkim zahtjevima i procedurama za obavljanje vazdušnih operacija („Službeni list CG“, br. 31/13, 24/14, 47/14, 56/15, 27/16, 6/17, 25/17, 39/18 i 67/18) u članu 2 stav 1, poslije riječi „Uredba Komisije (EU) 2018/394 od 13. marta 2018. godine“ veznik „i“ zamjenjuje se zaptom, a poslije riječi „Uredba Komisije (EU) 2018/1042 od 23. jula 2018. godine“ dodaju se riječi „i Implementaciona Uredba Komisije (EU) broj 2018/1975 od 14. decembra 2018. godine“.

Poslije stava 12 dodaje se novi stav koji glasi:

„Implementaciona Uredba Komisije (EU) broj 2018/1975 od 14. decembra 2018. godine, data je u Prilogu 12, koji je sastavni dio ovog pravilnika“.

Član 2

U članu 4 riječi „Priloga 1, 1A-11“ zamjenjuju se riječima „Priloga 1, 1A-12“, a poslije riječi „Uredbe Komisije (EU) 2018/394“ stavlja se zapeta, a riječi „i Uredbe Komisije (EU) 2018/1042“ zamjenjuju se riječima „Uredbe Komisije (EU) 2018/1042 i Implementacione Uredbe Komisije (EU) broj 2018/1975“.

Član 3

Poslije Priloga 11 dodaje se Prilog 12.

Član 4

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01/2-673/3-19

Podgorica, 05.04.2019. godine

Direktor,
Dragan Đurović, s.r.

IMPLEMENTACIONA UREDBA KOMISIJE (EU) 2018/1975

od 14. decembra 2018. godine

o izmjeni Uredbe (EU) br. 965/2012 u vezi zahtjeva za vazdušne operacije za jedrilice i elektronske letačke torbe

Član 1

Izmjene i dopune Uredbe (EU) br. 965/2012

Uredba (EU) br. 965/2012 mijenja se kako slijedi:

(1) Član 1 mijenja se kako slijedi:

(a) stavovi 1, 2 i 3 zamjenjuju se sljedećim:

- „1. Ova Uredba propisuje detaljna pravila za vazdušne operacije avionima i helikopterima, uključujući inspekcije operatora vazduhoplova na platformi pod sigurnosnim nadzorom druge države kada slijeću na aerodrome koji se nalaze na teritoriji koja podliježe odredbama Ugovorâ.
2. Ova Uredba takođe propisuje detaljna pravila o uslovima za izdavanje, održavanje, izmjenu ili dopunu, ograničavanje, obustavljanje ili povlačenje certifikata operatora vazduhoplova navedenih u tačkama (b)(i) i (ii) člana 2(1) Uredbe (EU) 2018/1139, osim za balone i jedrilice, angažovane u komercijalnim operacijama vazdušnog prevoza, u pogledu prava i odgovornosti imalaca certifikata, kao i pogledu uslova pod kojima su operacije zabranjene, ograničene ili podliježu određenim uslovima u interesu sigurnosti.
3. Ova Uredba takođe propisuje detaljna pravila o uslovima i postupcima za davanje izjave operatora koji obavljaju komercijalne specijalizovane operacije avionima i helikopterima ili nekomercijalne operacije složenim vazduhoplovima na motorni pogon, uključujući nekomercijalne specijalizovane operacije složenim vazduhoplovima na motorni pogon, o njihovoj sposobnosti i raspoloživosti sredstava za izvršavanje odgovornosti u vezi sa upravljanjem vazduhoplovom, kao i za nadzor nad tim operatorima.”;

(b) stav 7 zamjenjuje se sljedećim:

- „7. Ova Uredba ne primjenjuje se na vazdušne operacije balonima i jedrilicama. Međutim, na takve vazdušne operacije balonima, osim vezanim plinskim balonima, i jedrilicama, primjenjuju se zahtjevi nadzora iz člana 3.”

(2) Član 2 mijenja se kako slijedi:

(a) tačke (1) i (1a) i 1(b) zamjenjuju se sljedećim:

- „(1) „avion“ je vazduhoplov teži od vazduha, koji se pokreće motorom i uzgon u letu dobija pretežno zbog aerodinamičkih reakcija na površinama koje u određenim uslovima leta ostaju nepokretne;;
- (1a) „helikopter“ je vazduhoplov teži od vazduha, koji se pokreće motorom, a održava se u letu reakcijom vazduha na jedan ili više motorom pokretanih rotora čije se ose nalaze u uglavnom vertikalnom položaju;
- (1b) „balon“ je vazduhoplov lakši od vazduha koji nije na motorni pogon i održava let korišćenjem plina koji je lakši od vazduha ili gorionika koji je u vazduhoplovu, uključujući plinske balone, toplovazdušne balone, miješane balone i, iako su na motorni pogon, toplovazdušne vazdušne

brodove;

(b) umeću se sljedeće tačke (1c), (1d) i (1e):

„1.c „jedrilica“ je vazduhoplov teži od vazduha koji se u vazduhu održava reakcijom vazduha u odnosu na aerodinamički profil krila i čiji let ne zavisi od motora;

1.d „komercijalne operacije“ su sve operacije vazduhoplova koje se pružaju uz novčanu ili drugu vrstu naknade, koje su dostupne javnosti ili koje se, ako nisu dostupne javnosti, obavljaju u skladu sa ugovorom između operatora vazduhoplova i korisnika usluge, pri čemu korisnik usluge nema kontrolu nad operatorom vazduhoplova;

1.e „vezani plinski balon“ plinski balon sa sistemom vezivanja pomoću kojeg je balon konstantno pričvršćen za fiksiranu tačku tokom operacije;”;

(c) tačka 9 zamjenjuje se sljedećim:

„9. „Uvodni let“ je svaki let za novčanu ili drugu vrstu naknade koji se sastoji od vazdušnog obilaska kratkog trajanja, u svrhu privlačenja novih učenika ili novih članova koji pruža odobrena organizacija za obuku iz člana 10 a Uredbe Komisije (EU) br. 1178/2011 ili organizacija osnovana sa ciljem promovisanja sportskog letenja ili letenja za razonodu;

(* Uredba Komisije (EU) br. 1178/2011 od 3. novembra 2011. godine o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka vezano za članove posade vazduhoplova u civilnom vazduhoplovstvu u skladu sa Uredbom (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta (SL L 311, 25.11.2011., str. 1.).”;

(3) Član 5 mijenja se kako slijedi:

(a) stav 1 zamjenjuje se sljedećim:

„1. Operatori upravljaju avionom ili helikopterom samo za potrebe komercijalnog vazdušnog transporta (u daljem tekstu „CAT“) kako je naznačeno u Aneksima III i IV”;

(b) u stavu 2 tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) avione i helikoptere koji se upotrebljavaju za prevoz opasnih materija (DG);”;

(c) stavovi 4, 5 i 6 zamjenjuju se sljedećim:

„4. Operatori nesloženih aviona i helikoptera na motorni pogon koji izvode nekomercijalne operacije, uključujući i nekomercijalne specijalizovane operacije, upravljaju vazduhoplovom isključivo u skladu sa odredbama iz Aneksa VII.

5. Organizacije za obuku iz člana 10a Uredbe (EU) br. 1178/2011 i koje imaju glavno sjedište u državi članici prilikom sprovođenja obuke letenja za ulazak u Uniju, let unutar Unije ili izlazak iz Unije, izvode operacije:

(a) složenim avionima i helikopterima na motorni pogon u skladu sa odredbama navedenim u Aneksu VI;

(b) ostalim avionima i helikopterima u skladu sa odredbama navedenim u Aneksu VII.

6. Operatori upravljaju avionom ili helikopterom u svrhu komercijalnih specijalizovanih operacija samo u skladu sa zahtjevima iz Aneksa III i VIII”.

(4) Član 6 mijenja se kako slijedi:

(a) stav 3 zamjenjuje se sljedećim:

„3. Bez obzira na član 5 ove Uredbe i ne dovodeći u pitanje član 18 stav 2 tačku (b) Uredbe (EU) 2018/1139 i poddijel P Aneksa I Uredbe Komisije (EU) br. 748/2012 (*) o dozvoli za letenje, sljedećim će se letovima i dalje upravljati prema zahtjevima navedenim u nacionalnom pravu države članice u kojoj je glavno sjedište poslovanja operatora ili, ako operator nema glavno sjedište poslovanja, u kojoj je operator osnovan ili ima prebivalište:

(a) letovima u vezi sa uvođenjem ili modifikacijom aviona ili helikoptera koji obavljaju

projektne i proizvodne organizacije u okviru svojih privilegija;

(b) letovima bez putnika i tereta, odnosno tehničkim preletima aviona ili helikoptera radi obnove, popravke, servisnih provjera, inspekcija, isporuke, izvoza ili sličnih svrha.

(* Uredba Komisije (EU) br. 748/2012 od 3. avgusta 2012. godine o utvrđivanju implementacionih pravila za certifikaciju plovidbenosti i ekološku certifikaciju vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i za certifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija (SL L 224, 21.8.2012., str. 1).”;

(b) stav 4a mijenja se kako slijedi:

(i) uvodni tekst zamjenjuje se sljedećim:

„4.a Izuzetno od člana 5 stavovi 1 i 6, nesloženim avionima ili helikopterima na motorni pogon mogu da se obavljaju sljedeće operacije u skladu sa Aneksom VII”;

(ii) tačka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) uvodne letove, skakanje padobranom, vuču jedrilice ili akrobatske letove koje obavlja ili organizacija za obuku iz člana 10a Uredbe (EU) br. 1178/2011 sa glavnim sjedištem poslovanja u državi članici, ili organizacija stvorena sa ciljem promovisanja sportskog letenja ili letenja za razonodu, pod uslovom da vazduhoplovom upravlja organizacija na osnovu vlasništva ili zakupa bez posade, da let ne ostvaruje profit koji se distribuira van organizacije, i da kad god su uključena lica koja nisu članovi organizacije, ti letovi predstavljaju samo marginalnu aktivnost organizacije.

(5) Član 10 mijenja se kako slijedi:

(a) u stavu 1, briše se numerisanje stava, a drugi se podstav zamjenjuje sljedećim:

„Primjenjuje se od 28. oktobra 2012. godine”;

(b) Stavovi od 2 do 6 brišu se.

(6) Aneksi I, II, III, IV, V, VI, VII i VIII mijenjaju se u skladu sa Aneksom ove Uredbe.

Član 2

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u Službenom listu Evropske unije.

Primjenjuje se od 9. jula 2019. godine.

Ova Uredba je u cjelosti obavezujuća i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sačinjeno u Briselu 14. decembra 2018. godina.

Za Komisiju

Predsjednik

Žan-Klod JUNKER

ANEKS

Aneksi I, II, III, IV, V, VI, VII i VIII Uredbe (EU) br. 965/2012 mijenjaju se kako slijedi:

(1) Aneks I mijenja se kako slijedi:

(a) tačka (6) briše se.

(b) tačka (11a) briše se;

(c) umeću se sljedeće tačke (42a), (42b) i (42c):

„(42a) „aplikacija EFB-a“ znači softverska aplikacija ugrađena na EFB hosting platformi koja pruža jednu ili više specifičnih operativnih funkcija koje podržavaju letačke operacije;

(42b) „EFB hosting platforma“ znači hardverska oprema koja sadrži računске kapacitete i osnovni softver, uključujući operativni sistem i ulazno-izlazni softver;

(42c) „sistem EFB-a“ znači hardverska oprema (uključujući sve akumulatore, opremu za povezivanje, ulazno-izlazne komponente) i softver (uključujući baze podataka i operativni sistem) koji su potrebni za rad planiranih aplikacija EFB-a;”;

(d) umeće se sljedeća tačka (44a):

„(44a) „elektronska letačka torba (EFB)“ znači elektronski informativni sistem koji se sastoji od opreme i aplikacija za letačku posadu kojim se omogućava čuvanje, ažuriranje, prikazivanje i obrada funkcija EFB-a za podršku letačkim operacijama ili dužnostima;”;

(e) tačka 57 briše se;

(f) umeće se sljedeća tačka (69a):

„(69a) „interfejs čovjeka i mašine (HMI)“ znači komponenta određenih uređaja koja može da obradi interakciju čovjeka i mašine. Interfejs se sastoji od hardvera i softvera koji omogućavaju da se ulazni podaci korisnika tumače i obrađuju pomoću mašina ili sistema koji potom korisniku pružaju tražene rezultate;”;

(g) tačka (78a) zamjenjuje se sljedećim:

„(78a) „manji kvar“ znači kvar koji ne bi značajno umanjio sigurnost vazduhoplova i koji uključuje aktivnosti letačke posade koje su u okviru njihovih mogućnosti;”;

(h) umeće se sljedeća tačka (78b):

„(78b) „zloupotreba supstanci“ znači upotreba jedne ili više psihoaktivnih supstanci od strane članova letačke posade, članova kabinske posade i ostalog osoblja koje obavlja sigurnosno osjetljive zadatke, na način da to:

(a) predstavlja neposrednu opasnost za korisnika ili ugrožava život, zdravlje ili blagostanje drugih; i/ili

(b) uzrokuje ili pogoršava profesionalni, socijalni, mentalni ili fizički problem ili poremećaj;”;

(i) umeću se sljedeće tačke (96a) i (96b):

„(96a) „prenosivi EFB“ znači prenosiva EFB hosting platforma koji se upotrebljava u pilotskoj kabini, a koji nije dio konfiguracije certifikovanog vazduhoplova;

(96b) „prenosivi elektronski uređaj (PED)“ znači svaki elektronski uređaj, koji se najčešće, ali ne isključivo, odnosi na potrošačku elektroniku, koji je u vazduhoplov unio član posade, putnik ili kao dio tereta koji nije dio konfiguracije certifikovanog vazduhoplova. Uključuje svu opremu koja može da troši električnu energiju. Električna energija može da dolazi od unutrašnjih izvora kao što su akumulatori (koji mogu ili ne mogu da se pune) ili uređaji mogu biti spojeni i na posebne izvore energije u vazduhoplovu;”;

(j) umeću se sljedeće tačke (120a) i (120b):

„(120a) „aplikacija EFB-a tip A“ znači aplikacija EFB-a čija neispravnost ili zloupotreba nema nikakav efekat na sigurnost;

(120b) „aplikacija EFB-a tip B“ znači aplikacija EFB-a:

(a) čija se neispravnost ili zloupotreba klasifikuje kao manji kvar ili kavr još niže kategorije; i

(b) kojom se ne zamjenjuje niti duplira nijedan sistem ili funkcionalnost propisana direktivama o plovidbenosti, zahtjevima za vazdušni prostor ili operativnim pravilima;”.

(2) Aneks II mijenja se kako slijedi:

(a) u tački ARO.GEN.120, tačka (d) zamjenjuje se sljedećim:

„(d) Nadležne vlasti moraju da procijene sve alternativne načine usklađivanja predložene od strane organizacije u skladu sa:

(1) tačkom ORO.GEN.120(b) Aneksa III (Dio-ORO) ove Uredbe;

(2) za balone sa tačkom BOP.ADD.010 Aneksa II (Dio-BOP) Uredbe Komisije (EU) 2018/395 (*); ili

(3) za jedrilice sa tačkom SAO.DEC.100(c) Aneksa II (Dio-SAO) Implementacione uredbe Komisije (EU) 2018/1976 (**);

analizirajući dostavljenu dokumentaciju i, ako smatra neophodnim, sprovodi inspekciju organizacije.

Kada nadležne vlasti utvrde da su alternativni načini usklađivanja u skladu sa pravilima implementacije, isti moraju bez neopravdanog kašnjenja da:

(1) obavijeste podnosioca zahtjeva da se alternativni načini usklađivanja mogu implementirati i, ako je primjenljivo izmijene odobrenje, ovlašćenje za izvođenje specijalizovanih operacija ili certifikat podnosioca zahtjeva u skladu sa tim;

i

(2) obavijeste Agenciju o sadržaju, uključujući kopije sve relevantne dokumentacije;

(3) informišu ostale države članice o alternativnim načinima usklađivanja koji su prihvaćeni.

(*) Uredba Komisije (EU) 2018/395 od 13. marta 2018. godine o utvrđivanju detaljnih pravila za upravljanje balonima u skladu sa Uredbom (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta (SL L 71, 14.3.2018., str. 10.).

(**) Implementaciona uredba Komisije (EU) 2018/1976 od 14. decembra 2018. godine o utvrđivanju detaljnih pravila za upravljanje jedrilicama u skladu sa Uredbom (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta (SL L 326, 20.12.2018., str.. 64.).”;

(b) u tački ARO.GEN.345 tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Po prijemu izjave od organizacije koja sprovodi ili namjerava da sprovede aktivnosti za koje je potrebna izjava, nadležne vlasti moraju da utvrde da izjava sadrži sve informacije koje se zahtijevaju:

(1) u skladu sa tačkom ORO.DEC.100 Aneksa III (Dio-ORO) ove Uredbe;

(2) za operatore balona u skladu sa tačkom BOP.ADD.100 Aneksa II (Dio-BOP) Uredbe (EU) 2018/395; ili

(3) za operatore jedrilice u skladu sa tačkom SAO.DEC.100 Aneksa II (DIO-SAO) Implementacione uredbe (EU) 2018/1976.

Nakon provjere traženih informacija, nadležne vlasti organizaciji potvrđuju prijem

izjave.”;

(c) u Dodatku II tabela EASA FORM 139 zamjenjuje se sljedećim:

OPERATIVNE SPECIFIKACIJE (podliježe odobrenim uslovima u operativnom priručniku)				
Kontakt detalji nadležnih vlasti koje izdaju dokument				
Telefon ⁽¹⁾ : _____; Faks: _____;				
E-mail: _____				
AOC ⁽²⁾ : _____ Naziv operatora ⁽³⁾ : _____ Datum ⁽⁴⁾ : _____ Potpis: _____				
Poslovni naziv: _____				
Operativne specifikacije #:				
Model vazduhoplova ⁽⁵⁾ :				
Registarska oznaka ⁽⁶⁾ :				
Vrsta operacija: komercijalni vazdušni prevoz: ☐ Putnici ☐ Teret ☐ Ostalo ⁽⁷⁾				
Područje operacija ⁽⁸⁾				
Posebna ograničenja ⁽⁹⁾				
Posebna odobrenja:	Da	Ne	Specifikacija ⁽¹⁰⁾	Napomene
Opasne materije	☐	☐		
Operacije pri smanjenoj vidljivosti			CAT ⁽¹¹⁾	
Polijetanje			RVR ⁽¹²⁾ : m	
Prilaz i slijetanje	☐	☐	DA/H: ft RVR: m	
RVSM ⁽¹³⁾ ☐ N/A	☐	☐		
ETOPS ⁽¹⁴⁾ ☐ N/A	☐	☐	Maksimalno vrijeme preusmjeravanja ⁽¹⁵⁾ : min.	
Složene navigacijske specifikacije za PBN operacije ⁽¹⁶⁾	☐	☐		⁽¹⁷⁾
Specifikacija minimalnih navigacijskih performansi	☐	☐		
Operacije jednomotornim turbinskim avionom noću ili u IMC-u (SET-IMC)	☐	☐	⁽¹⁸⁾	
Operacije helikopterom sa sistemom na noćno posmatranje	☐	☐		
Helikopterske operacije sa vitlom	☐	☐		
Helikopterske operacije hitne medicinske službe	☐	☐		
Operacije helikopterima na moru	☐	☐		
Obuka kabinske posade ⁽¹⁹⁾	☐	☐		
Izdavanje CC potvrde ⁽²⁰⁾	☐	☐		
Upotreba tipa B aplikacija EFB	☐	☐	⁽²¹⁾	
Kontinuirana plovidbenost	☐	☐	⁽²²⁾	
Ostalo ⁽²³⁾				

- (1) Telefon i faks nadležnih vlasti, uključujući i pozivni broj države. Ukoliko postoji, dodati i E-mail.
- (2) Unošenje broja certifikata vazdušnog operatora (AOC).
- (3) Unošenje registracijskog naziva operatora, kao i operatorovog poslovnog naziva ukoliko se razlikuju. Ubaciti "Dba" ispred poslovnog naziva (za "Obavlja poslovnu djelatnost kao").
- (4) Datum izdavanja operativne specifikacije (dd-mm-gggg) i potpis predstavnika nadležnih vlasti.
- (5) Unošenje ICAO oznake proizvođača vazduhoplova, modela i serije, odnosno glavne serije, ukoliko su serije označene (na primjer: Boeing-737-3K2, ili Boeing-777-232).
- (6) Registracijske oznake su prikazane u operativnoj specifikaciji ili u operativnom priručniku. U drugom slučaju, za određene operativne specifikacije mora se pozvati na određenu stranicu iz operativnog priručnika. U slučaju da se ne odnose sva posebna odobrenja na model vazduhoplova, registracijske oznake vazduhoplova mogu se unijeti u kolonu sa napomenama za određeno posebno odobrenje.
- (7) Treba navesti drugu vrstu prevoza (npr. hitna medicinska pomoć).
- (8) Spisak ovlašćenih geografskih područja za operacije (geografske koordinate ili posebne rute, oblast informisanja u letu ili državnih, odnosno regionalnih granice).
- (9) Spisak primjenljivih posebnih ograničenja (na primjer samo VFR, samo Dnevni, itd.).
- (10) U ovoj koloni prikazati najblaži kriterijum za svako odobrenje ili vrstu odobrenja (shodno kriterijumu).
- (11) Unošenje primjenljive kategorije preciznog prilaza: LTS CAT I, CAT II, OTS CAT II, CAT IIIA, CAT IIIB ili CAT IIIC. Unošenje najmanje vidljivosti duž poletno-sletne staze (RVR) u metrima i visine odluke (DH) u stopama. Jedna linija se koristi za prikazanu kategoriju prilaza.
- (12) Unošenje odobrene najmanje RVR za polijetanja u metrima. Jedna linija po odobrenju se može koristiti ukoliko se radi o različitim odobrenjima.
- (13) Rubrika za nije primjenljivo (N/A) može biti čekirana jedino ukoliko je plafon leta ispod FL290.
- (14) Operacije sa produženim doletom (ETOPS) se trenutno primjenjuju samo na dvomotorne vazduhoplove. Zbog toga, rubrika nije primjenljivo (N/A) može biti čekirana ukoliko model vazduhoplova ima više ili manje od dva motora.
- (15) Dužina od praga može takođe biti prikazana (u NM), kao i tip motora.
- (16) Navigacija na bazi performansi (PBN): jedna linija se koristi za svako složeno PBN odobrenje (na primjer RNP AR APCH), sa određenim ograničenjima ili uslovima datim u kolonama za „Specifikacije” i/ili „Napomene”. Individualna odobrenja posebnih RNP AR APCH procedura mogu da se navedu u operativnim specifikacijama ili u operativnom priručniku. U drugom slučaju, za određene operativne specifikacije mora se pozvati na određenu stranicu iz operativnog priručnika.
- (17) Navesti da li je posebno odobrenje ograničeno na određene krajeve poletno-sletne staze i/ili aerodrome.
- (18) Unos određene kombinacije zmaja/motora.
- (19) Odobrenje za sprovođenje kursa obuke i ispita koji moraju biti završeni od strane kandidata za potvrdu kabinskog osoblja, kako je navedeno u Aneksu V (Dijelu-CC) Uredbe Komisije (EU) br. 1178/2011.
- (20) Odobrenje za izdavanje potvrde o kabinskoj posadi, kako je navedeno u Aneksu V (Dijelu-CC) Uredbe Komisije (EU) br. 1178/2011.
- (21) Unos liste aplikacija EFB-a tip B zajedno sa referencom na EFB hardver (za prenosive EFB-ove). Ta lista se navodi u operativnim specifikacijama ili u operativnom priručniku. Ako je u pitanju operativni priručnik, relevantne operativne specifikacije se moraju pozivati na relevantnu stranu u operativnom priručniku.
- (22) Ime lica/organizacije odgovorne za obezbjeđivanje održavanja kontinuirane plovidbenosti vazduhoplova i pozivanje na uredbu u skladu sa kojom se to obavlja, tj. Aneks I (Dio-M) Uredbe Komisije (EU) br. 1321/2014.
- (23) Ostala odobrenja ili podaci ovdje mogu biti unešeni, korišćenjem jedne linije (ili jednog bloka sa više linija) po odobrenju (na primjer, operacije kratkog slijetanja, operacije srtmog prilaza, operacije helikoptera ka/od mjesta od javnog interesa, operacije helikoptera iznad neprijateljskog okruženja lociranog izvan naseljenog područja, operacije helikoptera bez mogućnosti sigurnog prinudnog slijetanja, operacije sa povećanim nagibom, maksimalna udaljenost od adekvatnog aerodroma za dvomotorne vazduhoplove bez ETOPS odobrenja, vazduhoplov koji se koristi za nekomercijalne operacije).

EASA Obrazac 139 Izdanje 4

(3) Aneks III mijenja se kako slijedi:

(a) u tački ORO.GEN.110 tačka (k) zamjenjuje se sljedećim:

„(k) Bez obzira na tačku (j), operatori koji obavljaju komercijalne operacije sljedećim vazduhoplovima dužni su da obezbijede da je letачka posada primila odgovarajuću obuku ili uputstva o opasnim materijama, koje im omogućavaju da prepoznaju neprijavljene opasne materije koje putnici unose u vazduhoplov ili koje se unose kao teret:

- (1) jednomotornim avionima sa elisom koji imaju maksimalnu sertifikovanu masu na polijetanju 5700 kg ili manje i MOPSC 5 ili manje i kojim se obavljaju operacije polijetanja i slijetanja na istom aerodromu ili operativnom mjestu;

(2) jednomotornim nesloženim helikopterima na motorni pogon koji imaju MOPSC 5 ili manje i kojim se obavljaju operacije polijetanja i slijetanja na istom aerodromu ili operativnom mjestu, u skladu sa VFR-om danju.”;

(b) u tački ORO.MLR.101 uvodni dio zamjenjuje se sljedećim:

„Osim za operacije sa jednomotornim avionima pogonjenim elisom koji imaju MOPSC od 5 ili manje ili jednomotornim nesloženim helikopterima koji imaju MOPSC od 5, polijetanje i slijetanje na isti aerodrom ili operativno mjesto, po VFR-u danju, glavna struktura OM-a je kako slijedi:”;

(c) u tački ORO.FC.005 tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) SEKCIJU 2 u kojoj se navode dodatni zahtjevi primjenljivi na komercijalne operacije vazdušnog prevoza, sa izuzetkom operacija komercijalnog vazdušnog prevoza putnika koje se izvode po pravilima vizuelnog letenja (VFR) danju, koje počinju i završavaju se na istom aerodromu ili operativnom mjestu ili u lokalnoj oblasti koju su odredile nadležne vlasti, sa

(1) jednomotornim avionima pogonjenim elisom čija je najveća certifikovana masa na polijetanju 5700 kg ili manje i koji imaju MOPSC od 5 ili manje, ili

(2) nesloženim helikopterima na motorni pogon, sa jednim motorom, koji imaju MOPSC od 5 ili manje.”;

(d) U tački ORO.FTL.105 tačka 13 zamjenjuje se sljedećim:

„(13) „vrijeme leta“ (flight time) je, za avione, vrijeme od trenutka kada se vazduhoplov pokrene sa svojeg parkirnog mjesta u svrhu polijetanja do trenutka potpunog zaustavljanja vazduhoplova na određenom parkirnom mjestu i gašenja svih motora i elisa.”.

(4) Aneks IV mijenja se kako slijedi:

(a) tačka CAT.GEN.105 briše se;

(b) umeće se sljedeća tačka CAT.GEN.MPA.141:

„CAT.GEN.MPA.141 Upotreba elektronskih letačkih torbi (EFB)

(a) Pri upotrebi EFB-a u vazduhoplovu operator obezbjeđuje da EFB nema negativan uticaj na sisteme ili opremu vazduhoplova ili sposobnost člana letačke posade da upravlja vazduhoplovom.

(b) Operator ne upotrebljava aplikaciju EFB-a tipa B, osim ako nije odobrena u skladu sa poddijelom M Aneksa V (Dio-SPA).”;

(c) u poddijelu A briše se odjeljak 2.;

(d) u poddijelu B briše se odjeljak 2.;

(e) u tački CAT.POL.MAB.105 tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) Kada se podaci i dokumentacija u vezi sa masom i ravnotežom dobijaju iz kompjuterskog sistema za masu i ravnotežu, operator:

(1) provjerava cjelokupnost izlaznih podataka kako bi se obezbijedilo da su podaci u skladu sa ograničenjima AFM-a; i

(2) navodi uputstva i postupke za njegovu upotrebu u operativnom priručniku.”;

(f) u tački CAT.POL.MAB.105 tačka (e) briše se;

(g) u poddijelu C briše se odjeljak 4;

(h) u poddijelu D briše se odjeljak 3;

(5) U Aneksu V umeće se sljedeći poddio M:

ELEKTRONSKE LETAČKE TORBE (EFB-i)

SPA.EFB.100 Upotreba elektronskih letačkih torbi (EFB-a) — operativno odobrenje

- (a) Operator komercijalnog vazdušnog prevoza upotrebljava aplikaciju EFB-a tipa B samo ako su mu nadležne vlasti izdale odobrenje za tu upotrebu.
- (b) Kako bi dobio operativno odobrenje od nadležnih vlasti za upotrebu aplikacije EFB-a tipa B operator dostavlja dokaze da je:
  - (1) sprovedena procjena rizika u vezi upotrebe uređaja EFB-a koji hostuje aplikaciju, u vezi relevantne EFB aplikacije i njenih povezanih funkcija, i da su utvrđeni povezani rizici i obezbijeđeno adekvatno upravljanje tim rizicima i njihovo ublažavanje;
  - (2) sprovedena procjena interfejsa čovjeka i mašine uređaja EFB-a i aplikacija EFB-a u odnosu na principe ljudskih faktora;
  - (3) uspostavio administrativni sistem EFB-a i da su uspostavljeni i sprovedeni postupci i zahtjevi obuke za upravljanje i upotrebu uređaja EFB-a i aplikacije EFB-a; to uključuje postupke za:
    - (i) korišćenje EFB-a;
    - (ii) upravljanje promjenama EFB-a;
    - (iii) upravljanje podacima EFB-a;
    - (iv) održavanje EFB-a; i
    - (v) bezbjednost EFB-a;
  - (4) EFB hosting platforma prikladan za predviđenu namjenu aplikacije EFB-a.

Navedeni dokazi su specifični za aplikaciju EFB-a i EFB hosting platformu na koju je aplikacija postavljena.”.

(6) Aneks VI mijenja se kako slijedi:

- (a) umeće se sljedeća tačka NCC.GEN.131:

„NCC.GEN.131 Upotreba elektronskih letačkih torbi (EFB)

- (a) Pri upotrebi EFB-a u vazduhoplovu operator obezbjeđuje da EFB nema negativan uticaj na sisteme ili opremu vazduhoplova ili sposobnost člana letačke posade da upravlja vazduhoplovom.
- (b) Prije upotrebe aplikacije EFB-a tipa B operator:
  - (1) sprovodi procjenu rizika u vezi upotrebe uređaja EFB-a koji hostuje aplikaciju, u vezi relevantne EFB aplikacije i njenih povezanih funkcija i utvrđuje povezane rizike i obezbjeđuje adekvatno upravljanje tim rizicima i njihovo ublažavanje; procjena rizika odnosi se na rizike povezane sa interfejsom čovjeka i mašine predmetnih uređaja EFB-a i aplikacije EFB-a; i
  - (2) uspostavlja administrativni sistem EFB-a, uključujući procedure i zahtjeve obuke za upravljanje i upotrebu uređaja EFB-a i aplikacije EFB-a.”;

- (b) u tački NCC.OP.200 tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

(b) „Bez obzira na tačku (a), kada trenažni let izvodi organizacija za obuku iz člana 10a Uredbe Komisije (EU) br. 1178/2011, te situacije mogu da se simuliraju sa pilotima učenicima u vazduhoplovu.”.

(7) Aneks VII mijenja se kako slijedi:

- (a) tačka NCO.GEN.102 briše se;
- (b) u tački NCO.GEN.103 tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) počinju i završavaju na istom aerodromu ili operativnoj površini,”;

(c) u tački NCO.GEN.105 tačka (a) (4)(iii) zamjenjuje se sljedećim:

„(iii) instrumenti i oprema potrebni za let su ugrađeni u vazduhoplov i operativni; osim ako je operacija sa neoperativnim instrumentima dozvoljena u skladu sa listom minimalne ispravnosti opreme i sistema vazduhoplova (MEL) ili ekvivalentnim dokumentom, ukoliko je primjenljivo, kao što je predviđeno u NCO.IDE.A.105, NCO.IDE.H.105;”;

(d) tačka NCO.GEN.125 zamjenjuje se sljedećim:

„NCO.GEN.125 Prenosivi elektronski uređaji

Vođa vazduhoplova ne smije da dozvoli bilo kom licu da koristi prenosivi elektronski uređaj (PED) u vazduhoplovu, kao ni elektronsku letačku torbu (EFB) koji mogu negativno da utiču na performanse sistema vazduhoplova i opreme, kao i na sposobnost člana letačke posade da upravlja vazduhoplovom.“;

(e) u tački NCO.GEN.135 tačka (c) briše se;

(f) u tački NCO.OP.120 naslov se zamjenjuje sljedećim:

„NCO.OP.120 Procedure za smanjenje buke - avioni i helikopteri”;

(g) tačka NCO.OP.156 briše se;

(h) u tački NCO.OP.180 tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

(b) „Bez obzira na tačku (a), kada trenažni let izvodi organizacija za obuku iz člana 10a Uredbe Komisije (EU) br. 1178/2011, te situacije mogu da se simuliraju sa pilotima učenicima u vazduhoplovu.”.

(i) u tački NCO.POL.105 tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) Mjerenje obavlja ili proizvođač vazduhoplova ili odobrena organizacija za održavanje.”;

(j) u tački NCO.IDE.A.160 tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) avioni, osim aviona ELA1, opremljeni su najmanje jednim ručnim aparatom za gašenje požara:

(1) u pilotskoj kabini; i

(2) u svakom putničkom odjeljku koji je odvojen od pilotske kabine, osim ako je odjeljak dostupan letačkoj posadi.”;

(k) u poddijelu D briše se odjeljak 3.

(8) Aneks VIII mijenja se kako slijedi:

(a) u tački SPO.GEN.005 tačka (c)(2) zamjenjuje se sljedećim:

„(2) skakanje padobranom, vuča jedrilica ili akrobatski letovi koje obavlja ili organizacija za obuku iz člana 10a Uredbe (EU) br. 1178/2011 sa svojim glavnim mjestom poslovanja u državi članici, ili organizacija koja je napravljena sa ciljem promovisanja sportskog ili rekreativnog letenja, pod uslovom da vazduhoplovom upravlja organizacija na osnovu vlasništva ili zakupa bez posade, da let ne pravi profit koji se distribuira van organizacije, i da kad god su uključeni subjekti koji nisu članovi organizacije, ti letovi predstavljaju samo marginalnu aktivnost organizacije.

(b) tačka SPO.GEN.102 briše se.

(c) u tački SPO.GEN.107 tačka (a)(4)(iii) zamjenjuje se sljedećim:

„iii. instrumenti i oprema potrebna za izvođenje tog leta su ugrađeni u vazduhoplovu i operativni, osim ako je operacija sa opremom koja ne funkcioniše dozvoljena u skladu sa listom minimalne ispravnosti opreme i sistema vazduhoplova (MEL) ili ekvivalentnim dokumentom, ukoliko je primjenljivo, u skladu sa SPO.IDE.A.105, SPO.IDE.H.105;“;

(d) umeće se sljedeća tačka SPO.GEN.131:

„SPO.GEN.131 Upotreba elektronskih letačkih torbi (EFB-a)

(a) Pri upotrebi EFB-a u vazduhoplovu operator obezbeđuje da EFB nema negativan uticaj na sisteme ili opremu vazduhoplova ili sposobnost člana letačke posade da upravlja vazduhoplovom

(b) Prije upotrebe aplikacije EFB-a tipa B operator:

(1) sprovodi procjenu rizika u vezi upotrebe uređaja EFB-a koji hostuje aplikaciju, u vezi relevantne EFB aplikacije i njenih povezanih funkcija i utvrđuje povezane rizike i obezbeđuje adekvatno upravljanje tim rizicima i njihovo ublažavanje; procjena rizika odnosi se na rizike povezane sa interfejsom čovjeka i mašine predmetnih uređaja EFB-a i aplikacije EFB-a; i

(2) uspostavlja administrativni sistem EFB-a, uključujući postupke i zahtjeve obuke za upravljanje i upotrebu uređaja EFB-a i aplikacije EFB-a.”;

(e) u tački SPO.GEN.140 tačka (c) briše se:

(f) u tački SPO.POL.105 tačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) Mjerenje obavlja ili proizvođač vazduhoplova ili odobrena organizacija za održavanje.”;

(g) u tački SPO.IDE.A.180 tačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Avioni, osim aviona ELA1, opremljeni su najmanje jednim ručnim aparatom za gašenje požara:

(1) u pilotskoj kabini; i

(2) u svakoj kabini koja je odvojena od pilotske, osim ako je odjeljak dostupan letačkoj posadi.”;

(h) u poddjelu D briše se odjeljak 3. _____